

Anonymus¹ a gazdag és a Jézus által Lázárnak keresztelt szegény

Köszöntés: „Mert egyfelől a zsidók jelt kívánnak, másfelől a görögök bölcsességet keresnek. Mi pedig Krisztust prédikáljuk, mint megfeszítettet, a zsidóknak ugyan botránkozást, a görögöknek pedig bolondságot; Ámde maguknak a hivatalosoknak, úgy zsidóknak, mint görögöknek Krisztust, Istennek hatalmát és Istennek bölcsességét. Mert az Isten bolondsága bölcsőbb az embereknél, és az Isten erőtelensége erősebb az embereknél.” 1Kor 1:22 – 25.

Ének: 167: 1; 329: 2; 146: 1-2; 5-6 és 8; 426.

Ige: Lk 16: 14 – 16 és 19 – 31.

Bibliaolvasás: János 11.

„Uram Isten siess minket megsegíteni, ily nagy szükségünkben, Krisztus Jézusért, mi Urunkért, és Megváltónkért,” - fohászkodunk a 151 számú dicsérettel. Ily nagy szükség, mit jelent? Valóban nagy segítségre van szükségünk, amikor jövünk igét hallgatni. Sehol nem vagyunk olyan nagy szükségben, mint a templomban, a bibliaórán, vagy otthon a bibliaolvasás közben. Ilyenkor abban a nagy szükségben vagyunk, amit csak Isten tud megváltoztatni, egyedül Isten tehet képessé arra, ami nekünk lehetetlen. Először is az igehirdető nem képe-se Isten gondolatát sem felismerni, sem elmondani. Ahhoz, hogy elmondhassa, előbb meg kell értse. Erre a teológia nem tesz képessé. Ha megérti is Isten akaratát és gondolatát, külön kegyelemre van szükség ahhoz, hogy lefordítsa a hallgatóknak. Ahhoz is kegyelem kell, hogy a hallgatók értésére lefordított üzenetet a hallhatók megértsék. Végül még külön kegyelem kell arra is, hogy a hallott igét meg is cselekedjék. „És az ő teljességéből vettünk mindnyájan kegyelmet is kegyelemért”, - mondja János evangélista. Ján 1:16. Bárcsak kitöltené most Isten reánk is ezt a kegyelmet!

Rengeteg embert tévesztett már meg ez a példázatban elmondott történet. A történet hallatán ezer kísértő gondolat támad a szívünkben. Mindjárt az elején Jézus szembe állít két dolgot, amely azt mutatja, hogy az Isten nem igazságos. Miért van az, hogy az egyik olyan gazdag, annyi mindene van, és még egészséges is hozzá, tudja élvezni a gazdagságát. A másiknak semmije sincs, azon kívül a teste is csupa sanyarúság, semmije nincsen csak a sebei, és azokat is csak a kutyák nyaldossák, mert senki más nem érez részvétet iránta, mert annyira undorító látvány ő, hogy mindenki elfordul tőle? Hát hol van itt az Isten igazsága? Itt úgy tűnik, hogy nem történik semmi, Isten nem tesz semmit, mintha teljesen hiányozna Ő. Hol van tehát Isten? Ez a kérdés vetődik fel, a Sátán fuvolja pedig halkán súg, és akinek nincsen biztosítva a szíve, nincs Krisztusban elrejtve, nincs hit által Istennel összekötve, hamar kifordítja mindenből, félrevezeti és ledönti, Isten ellen ingerli. Hiszen ezer dolgot látunk, hogy nagyon gonosz emberek olyan sikeresen haladnak, annyit ártottak már másoknak és még sincs semmi bajuk. Mások igazán küszködve haladnak és ütést ütésre kapnak. Hát hol van itt az Isten igazsága? Egyáltalán látja Isten ezeket, törődik ő ezzel? Jézus elveszi a szemünket takaró fátylat, és betekintést ad az Isten világába, a mennyeknek országába.

Jézusnak A gazdag és szegény Lázár példázata egy válaszreakció volt azoknak, akik éppen rajta nevettek. A csúfolkodók székében ülő² boldogtalan, de annál pénzsóvárabb farizeusok esélyt sem adva maguknak arra, hogy bemenjenek a mennyeknek országába, kigúnyolták Jézust, miután elmondta a hamis, vagyis az *igazságvesztett sáfárról* szóló példázatát. Hallották az Isten

¹ Ismeretlen személy, szerző, névtelen

² Boldog ember az, aki nem jár gonoszok tanácsán, bűnösök útján meg nem áll, és csúfolodók székében nem ül; Hanem az Úr törvényében van gyönyörűsége, és az ő törvényéről gondolkodik éjjel és nappal. Zsolt 1:1 – 2.

Fia Jézus által a mennyek országa titkát³ feltáráó Igét, de nem értették. Onnan tudjuk, hogy hallották, hogy kinevették; onnan tudjuk, hogy nem értették, mert éhes madarak képében azonnal ott termett az ördög és az Igét csak hús füllel hallók, de szívvel nem értők lelkéből, - mint az út szélére hullott magot a madarak⁴, - a kárörvendő gúnyolódás sátáni kacaja és euforikus öröme közepette kiragadta a lelkükből.

Milyen hatalmas mulatság volt ez nekik, Jézus szerint mégis akkor teljesült be rajtuk, hogy (...) *akinek van* (halló füle), *annak adatik* (a gyógyító megtérés), és *bővölködik*⁵; *de akinek nincs* (a mennyek országa titka befogadása és megértése), *az is elvételik tőle, amije van!* Máté 13:12. Így teljesült be, amit Ézsaiás prófétált:

*„Hallván halljatok, de ne értsetek; és látván lássatok, de ne ismerjete: Mert megkövéredett e népnek szíve, és füleikkel nehezen hallottak, és szemeiket behunyták; hogy valami módon ne lássanak szemeikkel, és ne halljanak füleikkel, és ne értsenek szívükkel, és meg ne térjenek, és meg ne gyógyítsam őket.”*⁶ Máté 13:13 – 15.

Mi ez a félelmetes jelenség, amit „Igehallgatás két egymásnak feszülő ellentétes eredménnyel” névvel nevezhetnénk el? Miért van az, hogy egyesek befogadják Jézus beszédét, meggyógyulnak és élnek, mások viszont ugyanazt a beszédet meghallgatva nem hallják, meg nem térnek, így nem vitetnek át az életbe (Jn 5: 24 - 25), hanem a halálban rekednek?

Olyan jó lenne most önmagunkba látni és tetten érni azt az egymáshoz hasonló, de mégis két külön világhoz tartozó érzületet, amit az Isten Fia Messiás Jézusnak Igéje vált ki bennünk. Látnunk és ismernünk kellene tehát magunkban a megtérést munkáló Ige-hallás érzületét, amellyel Krisztus szorongató szerelme⁷ ejt foglyul⁸ és ugyanakkor a megtérést munkáló Ige kinevetésének az úgymond „felszabadító” euforikus érzületét, amellyel az ördög fog be a maga csapdájába és gyilkos igájába. Ez a kétféle érzület minden alkalommal ott van bennünk, az egyikhez ragaszkodni fogunk, a másikat pedig megvetve elvetjük!

Minden igehallgatás alkalmával érzületet választunk! Az Édenben történ bűneset óta így van ez! Választhatjuk az „*olyanok lesznek, mint Isten*”⁹ elcsábulásának gyönyörökkel fűszerezett

³ Ő pedig felelvén, monda nekik: Mert nektek megadatott, hogy érthessétek a mennyek országának titkait, ezeknek pedig nem adatott meg. Máté 13:11.

⁴ Ti halljátok meg azért a magvető példázatát! Máté 13:18. Íme kiméne a magvető vetni, És amikor ő vet vala, némely mag az útfélre esék; és eljövén a madarak, elkapdosák azt. Máté 13:3 – 4. Ha valaki hallja az igét a mennyeknek országáról és nem érti, eljő a gonosz és elkapja azt, ami annak szívébe vettetett vala. Ez az, amely az útfélre esett. Máté 13:19.

⁵ **περισσεῦω** (perisszeuó) 1) számban felülmúl, megelőz 2) bővölködik vmiben, bőven van neki 3) többletként jelentkezik, megmarad, feleslegnek marad 4) kimagaslik, növekedik, gyarapodik 5) bőségesen ad, gyarapít. Így lesz igaz az is, amit Jézus így mondott: „Sok első pedig lesznek utolsó, és sok utolsó első!” Máté 19:30. Az utolsó tehát megelőzik az elsőket, „mert sokan vannak a hivatalosok, de kevesen a választottak!” Mt 20: 16. Vö.: Márk 10:31 és Luk 13:30.

⁶ Hallván halljatok és ne értsetek, s látván lássatok és ne ismerjete; Kövéritsd meg e nép szívét, és füleit dugd be, és szemeit kend be: ne lásson szemeivel, ne halljon füleivel, ne értsen szívével, hogy meg ne térjen, és meg ne gyógyuljon. Ézs 6:9 – 10.

⁷ Mert a Krisztusnak szerelme szorongat minket, Úgy vélekedvén, hogy ha egy meghalt mindenkiért, tehát mindazok meghaltak; és azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, ezután ne maguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámasztatott. Azért mi ezentúl senkit sem ismerünk test szerint; sőt ha ismertük is Krisztust test szerint, de már többé nem ismerjük. Azért ha valaki Krisztusban van, új teremtés [az]; a régiek elmúltak, íme, újjá lett minden. 2Kor 5:14 – 17.

⁸ Kérlek azért titeket én, ki fogoly vagyok az Úrban, hogy járjatok úgy, mint illik elhívásokatokhoz, mellyel elhívattatok. Ef 4:1.

⁹ A kígyó pedig azt mondta az asszonynak: Bizony nem haltok meg. Hanem tudja Isten, hogy amelyik napon esztek abból, megnyílik a szemetek, és *olyanok lesztek, mint az Isten*: jónak és gonosznak tudói. Mivel úgy látta az asszony, hogy jó volna enni arról a fáról, mert kedves a szemnek, és kíváncsú, mert bölcsé tesz, szakított annak gyümölcséből, és evett. Adott a vele levő férjének is, és ő is evett. 1Mózes 3: 4 – 6.

mámoros kábulatát vagy az örökkévaló Ige iránti talpig nehéz hűséget, ami lényegét tekintve az Ő sorsából való részesülés, amikor Szentlélek bennünket beárnyékoló erőterében¹⁰ a tagjainkban megfogva és testet öltve hús-vér történéssé lesz az, hogy *vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt is dicsőüljünk meg* (Róma 8: 17). Pál apostol ezt az érzület-választást így fogalmazta meg nekünk:

„Mert (a Krisztus váltságahalálán keresztül) az Isten szerint való [ἡ λύπη, -ης (hé lüpe ész)] szomorúság üdvösségre való megbánhatatlan megtérést szerez; a világ szerint való szomorúság pedig halált szerez!” 2Kor 7:10.

Pál apostol tanításában az a figyelemre méltó, hogy úgy a megbánhatatlan megtérést szerző szomorúságot, amiképpen a világ szerint való, de halált szerző szomorúságot egy-ugyanazon Ige leplezi le, szerzi, munkálja, vagyis érezteti meg velünk!

A világ szerint való megszorodás iskolapéldája a gazdag ifjú története, amikor Jézus azt mondta ennek a buzgó ifjúnak, hogy adja el minden vagyonát és kövesse Jézust, akkor ő [λυπέω (lüpeó)] búsan (Mt 19: 22) és [περίλυπος, ov (perilüposz on)] felettébb (Lk 18: 23) [στυγνάζω (sztügnadzó)] (Mk 10: 22) megszorodva elhagyta Jézust, mert nagyon gazdag volt.

Az Isten szerint való megszorodásnak története a Szentlélek pünkösdi eljövetele, amikor Péter prédikációjára háromezer férfi tért meg. Ugyanakkor Szentléleknek azt a munkáját, amire 3000 férfi megtért sokan mások nevetve megvetettét és csúfoló gúnyolódásuk tárgyává tették, mert ezt mondták:

- „Édes bortól részegedtek meg!” Apc 2:13.

A pünkösdkor megtérőkről Lukács evangélista azt mondta, hogy amikor Péter apostol által azt hallották, hogy „bizonyal tudja meg azért Izraelnek egész háza, hogy Úrrá és Krisztussá tette őt az Isten, azt a Jézust, akit ti megfeszítettetek, akkor azok, akik ezt hittel és Szentlélek által hallották, a szívükben átszúrva¹¹ ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól:

- Mit cselekedjünk, atyámfiai, férfiak? Péter pedig ezt válaszolta nekik:
- Térjete meg és keresztelkedjete meg, - vagyis azonosuljatok a Krisztus váltságával, az ő halálával és feltámadásával - mindnyájan a Jézus Krisztusnak nevében a bűnöknek bocsánatára; és veszitek a Szent Lélek ajándékát. Apc 2:36 – 38.

Úgy is fogalmazhatnánk, hogy Isten Igéje a választott hívőnek az a keserű orvosság, ami életet adó gyógyulást szerez, ugyanaz az Ige viszont a csúföldő székben ülő hitetlen gúnyolódónak olyan nevetető-szer, ami megvető kacagással együtt nyomtalanul veti ki, löki ki a szervezetéből a gyógyító Igét. Bizony az Isten beszéde élő és ható, olyan kétélű tör, ami az elevenünkbe vág, hogy elválassza bennünk a halált munkáló sejteket az életet adó sejtektől, hogy kimetssze belőlünk a halált. Bizony a te lelkedet is általhatja az éles tör; hogy sok szív gondolatai között

¹⁰ A Szent Lélek száll te reád, és a Magasságosnak ereje árnyékoz meg téged; azért ami születik is szentnek hívatik, Isten Fiának. Luk 1:35 Itt az ἐπισκιάζω (episzkiadzó) 1) árnyékot vet, beárnyékol 2) befed, beborít 3) átvitt értelemben: természetfölötti erővel vesz körül. ἐπί (epi) Birtokos esettel: 1) -on,-en,-ön, fölött 2) -nál,-nél, mellett, előtt 3) -ba,-be, -ra,-re, -hoz,-hez,-höz, felé; ellen 4) -kor, idején, alatt, során 5) vmi alapján; vmire nézve Részes esettel: 6) -on,-en,-ön, -ban,-ben, -nál,-nél, mellett, -ra,-re 7) -kor; után (idő) 8) -n kívül, ráadásul 9) miatt, -ért, céljából, -ül Tárgyesettel: 10) -ra,-re, -ban,-ben, -on,-en,-ön, -hoz,-hez,-höz, felé 11) iránt; céljából, -ért 12) ellen 13) -kor, alatt (idő) 14) -szor 15) összetételben: rajta-, rá-, fölötté, felé-, ellene-, végig-, utána + ἡ σκιά, -ᾶς (hé szkia asz) árnyék. Ha ez képi alakban tárul elénk, akkor az anyamadar szárnyaival beborított oltalomban lévő kiscsibék elevenednek meg előttünk. Azoknak a kiscsibéknek a növekedést és a kibontakozást adó élet ott a szárny árnyékában van! Erről a titokról beszél a kerubok szárnya oltalmában lévő frigyiláda is. Azok a szárnyak az Ige fölé borulva biztosítanak oltalmat, hogy ez a szárnyakkal beárnyékoló Ige halált legyőző dicsőséges örökéleté bontakozzon ki! Ez az Igét befogadó ember képe vagy az emberben testet öltő Ige képe!

¹¹ κατανόσω (katanüsszó) 1) teljesen átszúr, megszúr, összeszurkál ("elevenjére tapint") 2) passzív jelentés: szúrást szenved, szúró fájdalmat érez, fájdalom nyilallik bele

a tied is nyilvánvalóvá legyen! Luk 2:35. Az Ige töre bizony elhat a szívnek és léleknek, az ízeknek és a velőknek megoszlásáig, és megítéli a gondolatokat és a szívnek indulatait (Zsid 4:12), hogy senki és semmi ne maradjon leplezetlenül az Isten előtt, hanem minden teremtmény meztelen és leplezetlen legyen annak szeme előtt, akinek számot kell adnunk. Zsidók 4: 13.

Vajon jó és kellemes érzés-e ez az Isten előtti meztelenség? Vajon kívánatos-e a sebet megtisztító orvosi szike? Egyik sem az, életet adó gyógyulásunknak mégis ez az egyetlen esélye! Amint meg van írva:

Mert ő megsebez, de be is kötöz, összezúz, de kezei meg is gyógyítanak. Jób 5:18. Az Úr öl és elevenít, sírba visz és visszahoz! 1Sám 2:6.

Gyógyulás és élet csak és kizárólag az Ő sebei által lehetséges!¹² Aki tehát gyógyulni és élni akar annak választania és vállalnia kell, hogy az Isten gyógyító keze megsebzí, azaz Krisztus sebeitől részesíti őt, hogy a sebei által történő gyógyulás is az övé legyen!

Jézus a gazdag és szegény Lázárról szóló példázatában e kétféle érzést és ezen érzések mögött kibontakozó két egymással szemben álló világot választó emberről szól, kik közül az egyik Lázár, a másik a bíborban és patyolatban öltözködő jóllakott gazdag.

Mindenekelőtt Jézus csak az Isten útja szerinti életet választó és a Krisztus sebeivel megsebzett embert nevezi meg; *Lázárnak* kereszteli őt! [*Ὁ Λάζαρος, -ου* (ho Ladzarosz ú) 1) Lázár, héber eredetű tulajdonnév, az Eleázár név rövid formája, jelentése: akit Isten megsegít. 2) Lázár, Mária és Márta testvére, akit Jézus feltámasztott a halálból. 2) Lázár nevű koldus, Jézus egyik példázatának főszereplője. Etimológia: héber eredetű (H499 – *לָאָזָר* ('Elə'ázár¹³)].

Ez a névválasztás egyáltalán nem véletlen, mert János evangélista által (Ján 11) Jézus szeretett barátjaként látjuk ezt a Lázárt, és pedig olyan barátnak, akivel az Isten Fia Jézus még azt is megteheti, hogy a meggyógyítására szólító sürgető, de bizalommal teljes hívás ellenére három napig hagyja betegségében gyötrődni őt majd pedig meghalni. Sőt a mindenható Krisztus Lázárnak csak azt a barátját nevezi, akit bölcsességének hatalma akár botránkozás kövévé is megteheti, akit olyan megütközés eszközévé tehet, mely egyeseket áldásra méltat, másokat, - mint a példázat gazdagját is - kárhoztató ítéletre fog hívni. Lázár tehát Jézusnak az a barátja, aki az ő Urától, Istenétől és barátjától elhagyottan, teljesen kiszolgáltatottan is, töretlenül megbízik a barátjában, az Urában és Istenében! Megbízik benne, hogy hatalma eszközeként szabadon használja őt némelyek felmagasztalására, másoknak pedig a csúfos megaláztatására, hogy így tegye Ő nyilvánvalóvá sok szív gondolatát. (Luk 2:35b) Lázár hitvallása tehát az, amit az imént már idéztem:

Mert ő megsebez, de be is kötöz, összezúz, de kezei meg is gyógyítanak. Jób 5:18. Az Úr öl és elevenít, sírba visz és visszahoz! 1Sám 2:6.

Ez a Lázár tehát következetesen egy olyan világot és vele járó életérzést választ minden egyes nap, amely számunkra felfoghatatlan. Hiszen abban a reményében, hogy a gazdag asztaláról lehullott morzsákkal jóllakhat, nap mint nap fekélyekkel tele és eleven sebekkel ott feküdt a gazdagnak kapuja előtt, de minden egyes nap szertefoszlott e reménye és vágya, mert csak a kutyák jöttek, hogy nyalják sebeit. Számunkra tehát felfoghatatlan, hogy miért ment akkor újból oda, ahol keserű tapasztalatból már előre tudhatta, hogy nem kap semmit? A reménytelenség ellenére miért remélt? Miért remélte, hogy rászorult állapotát egy nap mégiscsak vele

¹² És ő megsebesítettett bűneinkért, megrontatott a mi vétkeinkért, békességünknek büntetése rajta van, és az ő sebeivel gyógyulánk meg. Ézs 53:5.

¹³ *לָאָזָר* ('él) 1) vezér, vezető, hős, erős, hatalmas (ember) 2) isten, istenség 3) Isten 4) erő, hatalom + *אָזָר* ('ázar) I. alapjelentés Kal 1) segít, megsegít, kiségit, átsegít 2) melléknévi igenév (participium): segítő, szövetséges (háborúban) Nifal 1) megsegítették, segítséget kap (főleg Istentől) Hifil 1) segít, megsegít, kiségit, átsegít.

együttérzően látja meg valaki, bárki, aki annak a gazdagnak kapuján bemegy és kijön? Miért gondolta, hogy fekélyekkel teli visszataszító állapota bárkit olyan együttérző, sebeit gyógyító „ebbé” változtathat, aki kutyaként előbb már evett a gazdag asztaláról¹⁴ a földre dobott maradékokból, a szájában pedig neki is visz egy falatot?

Szeretett testvéreim, a Biblia *ebei* vagy *kutyái* igen különlegesek. A Lázárt minden nap meglátogató kutyák együttérzőek, „szeretjük” kutyanyelven történő kifejezésével a nyelvükkel gyógyították a Lázár sebeit. Honnan jöttek ezek a kutyák, a gazdag udvarából vagy az utcáról, mert Lázárhoz hasonlóan elhagyatottak, a senki kutyái voltak?

Jézus történetvezetéséből megtudjuk ezt, mert szerinte a gazdag udvarában nem volt egyetlen eb¹⁵ sem, aki miután jóllakott a gazdag asztaláról a mosléknak szánt maradékból, vitt volna a szájában csak egyetlen falatot is a kapuban ülő Lázárnak. Néma, sem vigyázni, sőt már ugatni sem tudó álmodva heverő, szunnyadni szerető telhetetlen korcsok voltak, akik nem tudtak megelégedni, mindenik a maguk útjára tért, ki-ki csak a saját nyeresége után csaholt, mind együtt! Ézs 56:10-11. Azok a jóllakottak egyedül csak gazdag etetőjükhöz és saját jóllakott állapotához voltak hűségesekek, a gazdag kapujáig már nem el sem láttak, csak a kapun belüli torz világot ismerték!

Az evangéliumokban azt olvassuk, hogy nagycsütörtök éjszakáján, amikor a Júdás által elárult Jézus az Olajfák hegyén a rettegő félelem miatt vércseppeket izzadva esedezett, Isten angyali álltak melléje, hogy megerősítsék és vigasztalják őt, mert az ő kiválasztott tanítványai mély álomban aludtak. Jézus az ő szenvedéseiben olyan angyali teremtmények együttérző segítségére szorult, akik soha nem voltak szükségektől, bajoktól és fájdalomtól meggyötört emberek! Ki értheti ezt? Meggyőződésem, hogy a cselekvő együttérzés programja a Krisztus váltságában íródott és a váltságból részesült igazak kapják ajándékba!

Igen! Döbbenjünk meg! A cselekvő együttérzés programja az imádkozó Jézus mellett alvó tanítványokban még egyáltalán nem működött! Mondjuk azt, amit Ézsaiás mondott az Úr templomában:

*Jaj nekem, elvesztem, mivel tisztátalan ajkú vagyok és tisztátalan ajkú nép közt lakom:
hisz a királyt, a seregeknek Urát láták szemeim!* Ézs 6:5.

Kiáltunk és mondjuk:

- jaj, mert tisztátalan és néma eb vagyok, mert szunnyadni szerető telhetetlen korcsok, csak saját hasznukért csaholó, de megelégedni képtelen ebek között lakom! Ézs 56:10-11. Mert ebek vettek körül engem, a gonoszok serege fogott körül (...)! Zsolt 22:17.

A jóllakottaknak ebből a világból emberi erő által nincs átjárás a sebhelyeket hordozó éhezők világába! A jóllakottak egyszerűen képtelenek kitörni az őket fogvatartó világ gravitációs teréből, számukra egyenesen lehetetlen átlépni annak a világnak már a kapuközeli határát is, amelyben az őket maradékokkal etető gazdag az úr. Történik mindez úgy, hogy adott és még ismert is az egyetlen átjáró a két világ között, de láthatóan azon senki nem akar járni. Nem is

¹⁴ Úgy van, Uram; de hiszen az ebek is esznek a morzsalékokból, amik az ő uruknak asztaláról aláhullanak. Máté 15:27; Márk 7:28.

¹⁵ Őrizkedjete az ebektől, őrizkedjete a gonosz munkásoktól, őrizkedjete a megmetékedéstől (...)! Fil 3:2.

csodálkozom, hiszen a villogó¹⁶ pallos¹⁷ lángjával¹⁸ (1Móz 3:24) őrzött¹⁹ szoros kapun és keskeny úton (Máté 7:14; Lk 13: 24) kellene az átkelőnek átjutnia! Kész csoda, hogy a disznók vályújánál a magába szálló fiú mégis akart ezen a keskeny úton járni, el tudta hagyni annak a vidéknek ezt a mostoha gazdáját és haza érkezett az ő édesapjához!²⁰ Sebhelyekkel teli utolsó koldusént érkezett haza, az édesapja pedig elébe szaladt és megcsókolgatta őt! Az örökséget birtokló gazdag testvére viszont képtelen volt erre, ő nem tudta megcsókolni az ő sebhelyes testvérét! Ez a befogadó együttérző csók pedig maga a csoda, a mennyek országa ereje, az új élet irgalmasság és szeretett – programja, a mennyei élet halál feletti hatalma!

Ábrahámnak tulajdonítva ezt mondja erről az egyetlen tűzben lángoló szoros és keskeny átjáróról Jézus:

- Van Mózesük, és vannak prófétáik, hallgassák azokat!

Ez azt jelenti, hogy van az élő és ható Ige! Csak ezen a lézerként kettémetsző lángoló pallóson²¹ keresztül lehet az élet fájához eljutni! A mindenkori jóllakott viszont ezt vágja vissza Jézusnak:

- Nem úgy, atyám, Ábrahám, mert ha a halottak közül megy valaki hozzájuk, megtérnek. Mire Jézus ezt válaszolja:
- Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, az sem győzi meg őket, ha valaki feltámad a halottak közül. Lk 16: 29 – 31.

A kérdés tehát az, hogy milyen életet választott Lázár? Az általa választott élet mögött milyen világ van kibontakozóban, ebből a világból neki milyen életérzés jutott nap mint nap?

Vele ellentétben a névre sem érdemes gazdag milyen életérzést választott minden egyes nap, eme választása mögött pedig milyen világ rejtőzik? Egyáltalán ki ez a gazdag?

Amikor a mi reformátor atyáink megfogalmazták a hittételeket, akkor ezzel a kérdéssel kezdték: Mi néked életedben és halálodban egyetlenegy vigasztalásod? Felelet: Az, hogy testestől-lelkestől, mind életemben, mind halálomban, nem a magamé, hanem az én hűséges Uramnak és Megváltómnak, Jézus Krisztusnak a tulajdona vagyok, aki az Ő drága vérében megvett, és úgy megőriz, hogy mennyei Atyám akarata nélkül egy hajszál se eshet le a fejemről. Ez a mi keresztyén református identitásunk és soha nem más!

¹⁶ הָפֹךְ (hápāk) Kal 1) fordít, megfordít, odafordít, megfordul 2) felfordít, megsemmisít 3) megváltoztat, átváltoztat, átalakít, átváltozik, átalakul Nifal 1) megfordul, odafordul, ellene fordul, elfordul, hátat fordít 2) átváltozik 3) megváltozik, elváltozik, megromlik 4) rászáll (pl. örökség vkire) 5) felfordul (pl. egy város), felforgat, megdönt Hofal 1) ráfordul, rátör vkire vmi (pl. rettegés és nyomorúság) Hitpaél 1) forog, körbeforog, körbejár 2) átváltozik, megváltozik

¹⁷ הָרֶבֶב (həreb) 1) kard 2) kés 3) borotva 4) éles, kifent vágószerszám

¹⁸ לָהֵט (lahat) 1) láng (ti. angyal kardjának a pengéje)

¹⁹ שָׁמַר (šamar) I. alapjelentés Kal 1) őriz, megőriz, vigyáz, vki gondjaira van bízva, vki felelős érte, felügyel, biztonságban tart, oltalmaz, törődik vmivel 2) követ, engedelmeskedik (ti. parancsnak, előírásnak) 3) megtart, magánál tart 4) figyel, megfigyel, megles, leskelődik 5) megtart (ti. szövetséget, ígéretet, szombatot), megünnepel, megül (ti. egy ünnepet) 6) megtartóztatja magát, őrizkedik 7) fenntart, megtart (ti. az aratás heteit biztosítja) Nifal 1) őrizkedik, védi magát, óvakodik 2) gondja van rá (ti. hogy megtegye), ügyel rá (ti. hogy megtegye) 3) tartózkodik, megtartóztatja magát (ti. asszonytól) 4) őriztetik, védik, óvják Piél 1) törődik vmivel, figyelmet szentel vminek, tisztelettel adózik vminek Hitpaél 1) betart valamit, tartja magát valamihez 2) vigyáz magára, megőrzi magát vmitől, távol tartja magát vmitől, őrizkedik vmitől

²⁰ Luk 15:16 És kívánja vala megtölteni az ő gyomrát azzal a moslékkal, amit a disznók ettek; és senki sem ad vala neki.

Mikor aztán magába szállt, monda: Az én atyámnak mily sok bérese bővölködik kenyérben, én pedig éhen halok meg! Fölkelvén elmegyek az én atyámhoz, és [ezt] mondom neki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened. És nem vagyok immár méltó, hogy a te fiadnak hivattassam; tégy engem olyanná, mint a te béreseid közül egy! És felkelvén, elméne az ő atyjához. Luk 15:17 – 20.

²¹ Kiüzte az embert, és odahelyezte az Éden kertjének keleti oldala felől a kerubokat és a villogó lángpallókat, hogy őrizzék az élet fájához vezető utat. 1Mózes 3: 24.

Ennek kontrasztjaként a példázatból megtudjuk, hogy noha egy nagyon vallásos ember volt a gazdag mert Ábrahámot atyjának szólította, s így a gyülekezetnek valamilyen előjárója is lehet, akinek pompás temetést is rendeztek, mégsem az Istennel való közösségében határozta meg identitását. A látszat szerint kiváló gyülekezeti tag volt, hiszen vele úgy mond minden rendben van! Hát nem engem szeret az Isten? - kérdezhetette kérkedően! Nézzétek meg, kinek van ennyije, mint nekem? Mert nem csak, hogy bírok, de még élvezni is tudom! Ki olyan király tehát mint én?

Mégsem az a volt bűne, hogy gazdag volt, hogy palotában lakott, bíborban és patyolatban öltözködött, hogy lakmározva evett és ivott, hogy a bankban számolatlanul volt pénze, hanem az, hogy elzárta a szívét Krisztustól, és mindenével; erejével, egészségével, testével, lelkével, pénzével, idejével, családjával, szórakozásával, szóval mindennel úgy bánt, hogy „ez az enyém”!

Ha azt mondanád valakinek; üljünk le most és másfél órát töltsünk a Bibliával, - hát mit képzelsz, - válaszolná. De, ha azt mondod neki, gyere mert kezdődik egy jó triller, krimi, vagy a sorozatban lévő szappanopera, a te valamelyik kedvtelésed, nos azokra jut idő bőven, egy héten ötször is, sőt minden egyes nap! Azzal ellentétben a Biblia, az Isten beszédének megismerésére nem jut idő, amiképpen az istentiszteleti igehallgatásra sem. Nincs hiányérzet, nem kell! Nem szükséges! Jól megvan nélküle. Éppen ilyen a ma embere, magát szerető, pénzsóvár, kérkedő, kevély, káromkodó, engedetlen, háládatlan, tisztátalan, szeretet nélkül való, kérlelhetetlen, rágalmozó, mértékletlen, kegyetlen, a jónak nem kedvelője, áruló, vakmerő, felfuvalkodott, inkább a gyönyörnek, mint Istennek szeretői, kiknél megvan a kegyességnek látszata, de megtagadják annak erejét. 2Tim 3: 2 – 5. Így volt a gazdag is, aki zsidóként még az Ige-népéhez is tartozott! Valóban?

Halljátok az evangélium szavait, nem más ez, mint egy jellemrajz. Bíborba, patyolatba öltözött. Nap mint nap fényes lakomát rendezett. Ez egy életrajz! Aki ezt a gazdagot látta, azt mondhatta, hogy erre az emberre, rámosolygott a szerencse! Azt a kapujában kolduló másik embert pedig még az Isten is elfelejtette. Valóban? Menyire rosszul ítélünk meg embereket, önmagunkat is beleértve. Nem ijesztő ez? A gazdag nagyon nagy sötétségben volt, távol Istentől, Lázár pedig állandóan az Isten jelenlétében. A gazdag életrajza tehát nem az ő boldog állapotáról szólt, ellenkezőleg csupán testi és hamar elmúló dolgokról. Ruha, étel-ital, szórakozás, jó időtöltés. Ez önmagában még nem bűn, de mégis azzá lesz, mert csak Isten nélküli önmagáról van szó.

Ezékiel próféta könyvében olvassuk, hogy mi volt Sodoma bűne. Ismeritek a történetet miszerint Isten elsüllyesztette Sodomát, Gomorát, Admát és Ceboimot. Egy helyen felsorolja a Biblia, hogy e városok lakói annyira megromlottak, hogy férfiak férfiakkal, nők pedig nőkkel és egyéb utálatos módon fertelmeskedtek. De egy másik helyen azt mondja el a Biblia, hogy mi vezette őket ebbe az átkozott állapotba, hogy Isten kénytelen volt átadni őket arra, hogy egymás testét meggyalázzák. Isten így indokolja e városok kárhoztatását:

„Íme, ez volt a vétke Szodomának, a te öcsédnek: kevélység, eledel bősége és gondtalan békesség volt nála és leányainál, de a szűkölködőnek és szegénynek kezét nem fogta meg!” Ez 16:49.

Ez a gazdag ember tehát nem jeruzsálemi, hanem egy sodomai volt, a lelke, gondolkodása és életvitele szerint nem az Ige népéhez tartozott, hanem a régen elsüllyesztett Sodomának a fia volt, mert ugyan azt csinálta: Kevélység. Nem fogok törődni azzal a nyomorulttal, akit éppen most nyaldosnak a kutyák, közel se megyek. Eledel bősége; gondtalan békesség. Igen, Sodoma fia volt. Végül oda is jutott, ahova sodomaiak!

Lázár döntése és tette mögött viszont annak a mennyei világnak erői munkálkodnak, amelyben az angyalok az Isten lázárjait Ábrahám kebelére emelik örök vigasztalásra. A gazdag döntése és cselekedetei mögött pedig maga a pokol táton, az a kínok és gyötrelmek tűzben lángoló hely, amit Isten kezdettől fogva az ördögnek és angyalainak készített²², soha nem az embernek! Ameddig minden látszat dacára Lázár, az Úr szerelmese biztonságban lakik az ő Urának és Istenének őt oltalmazó hegyháta mögött (5Mózes 33: 12), addig a gazdag olyan ostobának nyilvánul, aki a megáradt folyó vékony jegén ropja eszeveszettül az élvezetek vad táncát. Az Isten Messiásának és az általa véghezvitt váltságra pedig azt mondja, hogy „*nem úgy, atyám, Ábrahám!*” (Luk 16:30) Miért van ez így?

A válasz erre ez: Úgy, ahogy nem lehet egymagunkban szelíden túrva szenvedni, mert angyalok segítségére van szükségünk hozzá, éppen úgy nem lehet egymagunkban éveken, sőt évtizedeken át, kegyetlenkednünk sem! Az irgalmatlanságot, az önzést, a magamnak való, önmagam gyönyörködtetését a bűnben, és minden más vétket és kegyetlenkedést, mindig a gonosz erők segítségével cselekedjük!

A bizalommal teljes Lázár életválasztása egyértelmű, ő Mózesre és a prófétákra, vagyis az élő Igére engedelmesen hallgatva a halottak közül feltámadt és a halottakat feltámasztó Urat választotta, valamint az általa megígért örök életet! Neve ott van beírva az élet könyvébe (Jel 20:15), mint aki maga is a nagy nyomorúságból jött és megmosta ruháját a Bárány vérében! Jel 7:14.

A hitetlen, élvén halott, ezért neve sincs anonymus gazdag²³, Mózeset és a prófétákat, vagyis az élő Igét megvetve, a szuverén Istennek követeléseket és feltételeket állító zsarolást választotta. Az Isten váltságával és Messiásával szembe szállva minden nap provokálta és zsarolta az Istent! Azt gondolta, mondta és tette, amit Ézsaiás így adott át nekünk:

„Jaj azoknak, akik a vétket hazugságnak kötelein vonszák, és a bűnt mint szekeret köteleken; Akik ezt mondják: siessen és tegye hamar munkáját, hogy lássuk, s közelítsen és jöjjön el Izrael Szentjének tanácsa, hogy tudjuk meg.” Ézs 5:18 – 19. A zsoltáríró bölcs pedig ugyan erről ezt írta meg nekünk:

„Uram, a te népedet tapossák, és a te örökségedet nyomorgatják. Az özvegyet és jövevényt megölik, az árvákat is fojtogatják. És ezt mondják: Nem látja az Úr, és nem veszi észre a Jákób Istene!” Zsolt 94:5 – 7.

Sámuel könyve ugyanezt a provokáló istenkáromlást a Góliát szájába adja, akinek Isten megengedte, hogy negyven napon át minden egyes nap reggel és eset káromolva így gyalázza őt (1Sám 17: 16):

- *„Miért vonultatok ki, és miért készülődtek harcra? Én filiszteus vagyok, ti pedig Saul [גִּדְיָוָה] (‘ebed)] szolgálai! Válasszatok ki ezért magatok közül egy embert, és jöjjön ide hozzám. Ha meg mer velem vívni, és legyőz, akkor mi a ti szolgálaitok leszünk! De ha én győzöm le és megölöm őt, akkor ti lesztek a mi szolgálaink, és ti szolgáltok nekünk. Ezt is mondta még a filiszteus:*
- *Én ma gyalázzalak²⁴ illetem Izrael seregét! Állítsatok hát ki ellenem egy embert, hogy megvívjunk egymással!”* 1Sám 17: 8 – 10.

²² Akkor szól majd az ő bal keze felől állókhhoz is: Távozzatok tőlem, ti átkozottak, az örök tűzre, amely az ördögöknek és az ő angyalainak készített. Máté 25:41. A **ἑτοιμάζω** (hetoimadzó) jelentése: 1) készít, elkészít, felkészít 2) készenléte helyez, gondoskodik vmiről 3) felkészül, elkészül

²³ És ha valaki nem találtatott beírva az élet könyvében, a tűznek távába vetteték. Jel 20:15.

²⁴ **קָרַף** (hárap) I. alapjelentés Kal 1) szemrehányást tesz, megfedd, kifogásol, szidalmaz (szó szerint: éles, metsző dolgokat mond) Piél 1) szemrehányást tesz, megfedd, kifogásol, szidalmaz (szó szerint: éles, metsző dolgokat mond) 2) megvet (ti. a halálfélelmet – vö. [Bír 5:18](#))

A történet szerint akkor Dávid ezt kérdezte:

- *Kicsoda ez a körülmetéletlen filiszteus, kinek képzeli magát, hogy gyalázattal merte illetni az élő Istent és seregét?* 1Sám 17: 26. Hogy meri azt gondolni, hogy megmenekül az Úr bosszúálló ígértétől? (2Móz 20:7)

Mikor pedig oda tekintett a filiszteus, és meglátta Dávidot, megvetette őt, mert ifjú volt és piros, egyszersmind szép tekintetű, és folytatva a gyalázkodást, ezt monda a filiszteus Dávidnak:

- *Eb vagyok-e én, hogy te bottal jössz reám? - és szidalmazni kezdte a filiszteus Dávidot Istenével [együtt].*
- *Jöjj ide hozzám, hogy adjam a testedet az égi madaraknak és a mezei vadaknak! Dávid pedig monda a filiszteusnak:*
- *Te karddal, dárdával és pajzzsal jössz ellenem, én pedig a Seregek Urának, Izrael seregei Istenének nevében megyek ellened, akit te káromló gyalázattal illetél. A mai napon kezembe ad téged az Úr, és megöllek téged, és fejedet levágom rólad – mivel nem hagyja az Úr büntetés nélkül, aki közmegvetés tárgyává téve hiába²⁵ veszi²⁶ ajkára az Ő nevét²⁷(2Móz 20:7). A filiszteusok seregének tetemét pedig az égi madaraknak és a mezei vadaknak fogom adni a mai napon, hogy tudja meg az egész föld, hogy van Izraelnek Istene. Tudja hát meg ez az egész sokaság, hogy nem kard által és nem dárda által tart meg az Úr, mert az Úré a had, és ő – az ő ígértéhez hűen (2Móz 20:7) - titeket kezünkbe fog adni! 1Sám 17:42 – 47.*

A Példabeszédek bölcse pedig ezt mondja nekünk:

„Fiam, ha a bűnösök el akarnak csábítani téged: ne fogadd beszédüket. Ha azt mondják: gyere mi velünk, leselkedjünk vér után, rejtezzünk el az ártatlan ellen ok nélkül; Nyeljük el azokat, mint a sír elevenen, és egészen, mint akik mélységbe szállottak; (...) Ezek mégis vérük árán is ólálkodnak, lelkük árán is leselkednek; Ilyen az útja minden kapzsi embernek (...)!” Péld 1:10 – 19.

Úgy látta az a gazdag, hogy a jólét jóllakással kerített erődítményén belül abban a helyzetben van, hogy követelései, általa felállított feltételekkel provokálhatja és zsarolhatja az Istent. A Mózes törvényéből egyértelmű, hogy tüzes pallóssal tiltott út a holtak lelkének megidézése:

„Mikor te bemégy arra a földre, amelyet az Úr, a te Istened ad neked: ne tanulj cselekedni azoknak a népeknek utálatosságai szerint. Ne találtassék te közötted, aki az ő fiát vagy

²⁵ אָוֶן (šávo') 1) üresség, értéktelenség, hiábavalóság 2) hazugság, valótlanosság (ti. beszédé)

²⁶ נָשָׂא נֶפֶשׁ (násá' násá') Kal 1) fölvesz, fölemel - egyéb főnevekkel vagy elöljárókkal: esküt ráemel (kötelez, elvár), kezet emel (vkire, ellene támad vkinek, esküszik, büntet, imádkozik), fejet felemel (örül, vidám, hatalmas, hatalmaskodik), arcát fölemeli (jó a lelkiismerete, ránéz vkire, bízik vkiben), hangját felemeli (kiált, sír, jajgat, örül), lelkét felemeli (vágyik vmire), szíve vagy szívét felemeli (ösztönöz, büszke) 2) hordoz, visel (terhet, fegyvert, büntetés súlyát, felelősséget), részes (bűnben) - egyéb főnevekkel vagy elöljárókkal: föld elhordoz (eltart, fenntart), vmit elhordoz (kitart vmilyen körülmények között, elvisel, magában foglal, egyenértékű vmivel [pl. úrmérték]) gyümölcsöt hoz (terem) 3) elvesz, elvisz - egyéb főnevekkel vagy elöljárókkal: bűnt elvesz (megbocsát), magához vesz (magával visz, magával hurcol, megházasodik), fejet vesz (létszámot néz, megszámol), beszédből elvesz (befogad, magáévá tesz, megért, azonosul vele), kegyelmet vesz (kegyelemben részesül, kegyelmet nyer, kedvező fogadtatást talál) Nifal 1) fölemelkedik, fölemeltetik (fizikailag vagy méltóságban) 2) támad vki ellen (szó szerint: felemeli magát) 3) vitetik, elvitetik, hordoztatik 4) eltöröltetik (ti. tömeg) Piél 1) fölemel, fölmagasztal (támogat, megsegít) 2) vágyakozik (szó szerint: lelkét emeli) 3) hordoz 4) megszerez vmit vki számára, elvon vhonnan azért, hogy másnak adja, esetleg anyagi előnyhöz juttat (2Sám 19:43 – a Szeptuaginta egyértelműsítve fordít: ajándékot hoz) Hifil 1) bűnössé válik (önhibájából), bűnt vesz magára, bűnössé teszi magát 2) körülkerít, kötelet von vmi köré (2Sám 17:13) Hitpaél 1) fölemelkedik (ti. fölmagasztaltatik) 2) fölemeli magát (ti. arrogánsnak, büszkének lenni, erősen megáll)

²⁷ נֶפֶשׁ (šém) 1) név, megnevezés, elnevezés 2) hírnév, (valaki) jó híre 3) gúny, közmegvetés tárgya (Ezék 23:10)

leányát átvigye a tűzön, se jövendőmondó, se igéző, se jegymagyarázó, se varázsló; Se bűbajos, se ördögösöktől tudakozó, se titok-fejtő, se halottidéző; Mert mind utálja az Úr, aki ezeket műveli, és ez ilyen utálatosságokért űzi ki őket az Úr, a te Istened te előled. Tökéletes légy az Úrral, a te Isteneddel. 5Móz 18:9 – 13

„Ha tehát jövendőmondó vagy álomlátó támad közötted, és jelt vagy csodát mutat neked, és be is következik az a jel vagy csoda, amelyről szólt neked, és azt mondja: „Kövessünk más isteneket (akiket nem ismertél), és tiszteljük azokat”, ne hallgass az efféle jövendőmondók beszédeire vagy az efféle álomlátókra. Mert az ÚR, a ti Istenedek próbál csak ezzel benneteket, hogy megtudja, hogy teljes szívetekből és teljes lelketekből szeretitek-e Istenedeket, az URat. Az URat, a ti Istenedeket kövessétek, őt féljétek, az ő parancsolatait tartsátok meg, az ő szavára hallgassatok, őt tiszteljétek, és őhöz ragaszkodjatok. Az ilyen jövendőmondónak vagy álomlátónak meg kell halnia, mert pártütést hirdetett az ÚR, a ti Istenedek ellen, aki kihozott titeket Egyiptom földjéről, és megszabadított téged a szolgaság házából, mert megpróbált eltántorítani téged arról az útról, amelyet az ÚR, a te Istened parancsolt neked, hogy azon járj. Ezért gyomláld ki a gonoszt magad közül.” 5Mózes 13: 1 – 5.

A jóllakott, a *saját vére és lelke árán* (Péld 1: 18) is a tiltott úton járva²⁸ és az Istennel veszekedve azt állítja, hogyha bűbajos halottidézéssel egy halott jönne vissza hozzá, vagyis a magafajta testvéreihez, akkor az meggyőzné őket arról, hogy van egy más élet is azon kívül, amit ők a jóllakás birodalmán belül nap mint nap választanak.

Jézus válasza erre az, hogy a mennyeknek országa egyedül és kizárólag a Jónás jelével²⁹ eljövő Isten Fia Messiás Jézus által tárul fel ebben a világban és az Isten választott Lázárjai felismerik azt, mert ők hallják Őt, így ők az Ige metsző beavatkozása által átvitetnek a halálból az életbe (Ján 5:24 – 25)!

Egy másik vonatkozásban Krisztus Jézus az a sebekkel teli Lázár, aki ott áll az ajtó előtt és zörget³⁰, aki látván látható és hallható, a jóllakottak mégis vakon és siketen mennek el mellette. Teljünk hát el istenfélelemmel és kiáltsunk azért a kegyelemért, hogy oly módon tegye láthatóvá számunkra magát a megfeszített sebhelyes Jézus, de a halottak közül feltámadt Krisztus, hogy mi tudjuk megosztani vele akár az utolsó falatunkat is! Könyörögjünk azért, hogy Szentlélek munkálja bennünk Krisztus urunknak indulatát (Filippi 2: 1 – 8)! Ámen.

Áldás:

„És ha valaki igaz lesz, és törvény szerint igazságot cselekszik; Ha a hegyeken nem eszik, és szemeit föl nem emeli Izrael házának bálványaira, és felebarátja feleségét meg nem fertőzteti, és asszonyhoz tisztátalanságában nem közeledik; És senkit nem nyomorgat, az adósnak a

²⁸ A gyáváknak pedig és hitetleneknek, és utálatosoknak és gyilkosoknak, és paráznáknak és bűbajosoknak, és bálványimádóknak és minden hazugoknak, azoknak része a tűzzel és kénkövel égő tóban [lesz], ami a második halál. Jel 21:8; De kinn [maradnak] az ebek és a bűbajosok, és a paráznák és a gyilkosok, és a bálványimádók és mind aki szereti és szólja a hazugságot. Jel 22:15.

²⁹ Ekkor felelének neki némelyek az írástudók és farizeusok közül, mondván: Mester, jelt akarnánk látni te tőled. Ő pedig felelvén, monda nekik: E gonosz és parázna nemzetség jelt kíván; és nem adatik jel neki, hanemha Jónás prófétának jele. Mert amiképpen Jónás három éjjel és három nap volt a cethal gyomrában, azonképpen az embernek Fia is három nap és három éjjel lesz a föld gyomrában. Ninive férfiai az ítéletkor együtt támadnak majd fel ezzel a nemzetséggel, és kárhoztatják ezt: mivelhogy ők megtértek a Jónás prédikálására; és íme nagyobb van itt Jónásnál. Máté 12:38 – 41.

³⁰ Íme az ajtó előtt állok és zörgetek; ha valaki *meghallja az én szómat (Ján 5:24 – 25)* és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok, és ő én velem. Aki győz, megadom annak, hogy az én királyi székembe üljön velem, amint én is győztem és ültem az én Atyámmal az ő királyi székében. Akinek van füle, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek. Jel 3:20 – 22.

*zálogot visszaadja, ragadományt nem ragadoz, **kenyerét az éhezőknek adja** és a mezítelent ruhával befedi; Uzsorára nem ad, kamatot nem vesz, megvonja kezét az álnokságtól, igaz ítéletet tesz a felek közt; Az én parancsolataimban jár és törvényeimet megőrzi, hogy igazságot cselekedjék; ez az igaz, ő élvén él, ezt mondja az Úr Isten.” Ez 18:5 – 9. Ámen.*